

stemt, at der skulde bestilles for 17,100 Rd. mere — det var i Aaret 1820, hvis jeg ikke husker feil — for at holde Fabriken vedlige. Der er efterhaanden fremkommet forskjellige nye Modeller og affattet forskjellige nye Contracter, men i Specialcontracten af 1860 har man endnu bestandig fra begge Parters Side fremhævet og haandhævet Parternes Rettigheder til ifølge Skjodet altsaa at faae en ny Contract afluttet ved hver ny Model. Nu er der for et Par Aar siden sluttet en ny Contract om en vis Bestilling. Det er en Contract, der er meget forstandig, undtagen i eet Punkt, hvor man har betalt for meget forud, men den er forstandig i et andet Punkt, hvor man har betinget sig bestemt Control og bestemt Leveringstid. Man har ganske vist, saaledes som det allerede er fremhævet, ikke fastsat Straf for Undladelse af at levere i rette Tid; men det følger af sig selv, at, hvor der er fastsat en bestemt Leveringstid, og hvor denne Leveringstid, overskides og hvor den vedkommende Contrahent, som skal modtage Varerne, kan bevise, at han har lidt Skade ved ikke at modtage dem i rette Tid, kan denne Contrahent henvende sig til Domstolene og fordre Erstatning efter villige Mænds Skjon og behøver ikke at vedblive Contracten paa samme Maade. Her maa jeg tillade mig en Bemærkning imod en noget besynderlig Utring, der kom fra den høitærede Finantsminister. Jeg troer, at Sø- og Handelsretten og andre Domstole domme efter den samme Retfærdighed og de samme Love; thi vi have jo ikke faaet nogen ny Lovbog, som Sø- og Handelsretten specielt skal følge. Da den lovgivende Magt besluttede at indføre denne Institution, har den dog vist troet, at den kunde domme lige saa retfærdigt som de andre Domstole, og at omvendt de andre Domstole domte lige saa retfærdigt som denne, og jeg mener derfor ogsaa, at denne Sag maatte afgjøres paa samme Maade, hvad enten den ene eller den anden Domstol kom til at domme, og det Moment, der da navnlig vil gjøre sig gjældende ved en hvilken som helst Domstol, er, at det, der skulde leveres efter den sidste Contract ikke er leveret i rette Tid. Jeg anseer det derfor for aldeles utvivlsomt, at Staten,

naar den har lidt Tab, ogsaa med Virkning vil kunne fordre Skadeserstatning, og jeg nærer — den Driftighed har jeg virkelig — ingen som helst Tvivl om, at, naar jeg har sluttet en Contract med en anden Mand om, at denne til en vis Tid skal levere mig visse Varer, men han langtfra opfylder denne Contract, vil jeg ganske roligt kunne imødesee, om han da vil kunne tvinge mig til at slutte en ny Contract med ham paa samme Betingelser, tilmed, naar jeg ikke faaer nogen Betyggelse med Hensyn til de senere Leveringer. Jeg troer, at denne Sag saaledes staaer meget simpelt og klart; vi kunne ikke tvinges. Et æret Medlem har antydet, at det ligger i Krigsministeriets Haand, naar det vil, at gjøre Bestillinger, og at vi ikke kunne forhindre Saadant. Det er imidlertid en Feiltagelse; thi det kunne vi forhindre. Der er nemlig paa Finantsloven en Post — jeg troer det er Post L, § 22 — hvorunder der er bevilget „til Geværers Anskaffelse og Vedligeholdelse 54,600 Rd.“, derunder 45,000 Rd. til Anskaffelse af Geværer fra Hellebæk. Denne Bevilling kunde vi jo negte, ganske vist med Udsigt til, at det da vil komme til Proces. (Bille: Ja!) Ja, ganske vist en Proces, men en Proces, der efter Indkomstfattens Betydning med Hensyn til denne Sag og efter Leveringstidens flette Overholdelse, aldrig vil kunne komme til at koste os 100,000 Rd. — Nu kommer jeg til et Punkt, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Bille) fandt saa overordentligt comiss, da han ikke har kunnet forstaae min Betragtning. Jeg skal sige aabent og ligefrem — jeg har tidligere antydet det — hvorfor jeg ikke vil have Vandkraften solgt tilligemed Søerne. Grunden er den, at ligesaa gjerne jeg seer Andre gjøre en god Forretning, naar jeg gjør en Forretning, der passer mig, saa nødtigt gaer jeg ind paa en Forretning, naar jeg forudsier, at man vil lee mig op i Ansigtet, naar Handelen er sluttet, og dertil havde den anden Part efter min Mening rimeligviis Grund, naar vi samtidigt med at løse det nuværende Forhold og købe Søerne lod Fabriken beholde denne Vandkraft til dermed at drive en ny Fabrikvirksomhed.